

Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați

Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie

Departamentul de Teologie

Str. Domnească nr. 111, 800201, GALAȚI, ROMÂNIA

Tel.: (+4) 0336 13 01 94; Fax: (+4) 0236 47 21 01

E-mail: secretar.ift@ugal.ro, Webpage: www.fift.ugal.ro

ANEXA nr. 3 la metodologie

FIȘA DISCIPLINEI:
LITURGICA GENERALĂ

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALATI
1.2 Facultatea / Departamentul	ISTORIE, FILOSOFIE ȘI TEOLOGIE
1.3 Catedra	TEOLOGIE
1.4 Domeniul de studii	Arte vizuale
1.5 Ciclul de studii	LICENȚĂ
1.6 Programul de studii/Calificarea	ARTĂ SACRĂ/LICENȚIAT ÎN ARTE VIZUALE

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	LITURGICA GENERALĂ						
2.2 Titularul activităților de curs							
2.3 Titularul activităților de seminar							
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	II	2.6 Tipul de evaluare	V	2.7 Regimul disciplinei	OB

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					22
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					8
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități.....					-
3.7 Total ore studiu individual		44			
3.9 Total ore pe semestru		100			
3.10 Numărul de credite		4			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	- un nivel primar de cunoștințe referitoare la pricipiile morale ale Bisericii Ortodoxe
4.2 de competențe	- un nivel de comunicare adecvat și un limbaj de specialitate minim

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	- laptop, videoproiector
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	- laptop, videoproiector

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	a. De cunoaștere și înțelegere: - Cunoaște noțiuni și aspecte generale ale cultului liturgic românesc; - Înțelege elementele specifice ale sistemului liturgic ortodox și legăturile lor cu arta creștină ortodoxă (ex: relația Liturghie – arhitectura locașului de cult); b. De explicare și interpretare: - Interpretează modul în care arta sacră pune în valoare cultul ortodox, prin. arhitectură, pictură, muzică, poezie iconografică, arta tiparului, miniaturistica, arta broderiei ș.a.; - Explică semnificația teologică a actelor de cult, unele sensuri mistice ale riturilor și simboluri estetice care țin de cultul divin ortodox; c. De aplicare a unor elemente de teorie: - Dezvoltă deprinderi pentru o simțire duhovnicească pură și pentru o gândire artistică fecundă – condiții sine qua non pentru viața în Hristos care generează actul creator în arta sacră (ex: postul, viața morală); - Preia în activitatea profesională, ca deprinderi continui, elemente din cultul ortodox care să susțină actul creator (rugăciunea, cântarea psaltică, lectura biblică și patristică, spovedania ritmică, împărtășirea cu Sfintele Taine după rânduiala canonică ș.a.).
Competențe transversale	• Conștientizează valoarea spirituală a cultului ortodox, ca summum de arte, pentru cultura creștină (în particular) și pentru cultura umanității (în general); • Abordează o atitudine de continuă inițiere în tainele credinței proprii, prin participarea consecventă la cultul ortodox, pe parcursul întregii vieți, ca artist creștin într-o societate de început de mileniu III multiculturală și plurireligioasă. • Aplică cunoștințele despre cultul ortodox însușite prin studiu, în demersul continuu de analiză comparativă cu sistemele liturgice ale altor religii sau confesiuni creștine și să se manifeste irenic în dialogul interuman cu membrii altor Biserici, culte, religii.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• Să cunoască (teoretic și prin practică personală) cele mai importante elemente ale cultului liturgic ortodox, cu aspecte istorice, de conținut și de semnificație temeinic însușite.
7.2 Obiectivele specifice	• Să fundamenteze biblic, patristic și istoric inter-relația dintre cultul liturgic și arta creștină (românească); • Să identifice și să înțeleagă elementele specifice ale cultului ortodox, cât și simbolistica artei sacre (creștine românești); • Să contextualizeze cultul liturgic ortodox în spațiul plurireligios european și mondial și să identifice puncte de convergență și / sau elemente divergente între viața în Hristos din Ortodoxie și sistemele liturgice ale unor diverse religii, filosofii, confesiuni, denominațiuni, secte.

8. Conținuturi

8. 1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Slujbele Sfintelor Taine – generalități. Taina Sfântului Botez și Taina Mirungerii: istoric, scurtă rânduială și mistagogie.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
2. Taina Spovedaniei și Taina Sfintei Euharistii: istoric, scurtă rânduială și mistagogie.	studiul documentelor curriculare și al	Se prezintă principalele surse bibliografice, la

	bibliografiei	temă. Timp de lucru: 2 ORE
3. Taina Cununii și Taina Sfântului Maslu: istoric, scurtă rânduială și mistagogie.	metode de dezvoltare a gândirii critice, portofoliul	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
4. Cele 7 Laude bisericești (I). Generalități. Vecernia și Litia – scurt istoric, rânduială și simbolism liturgic.	explicația, dezbaterea, studiul de caz	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
5. Cele 7 Laude bisericești (II): Utrenia – scurt istoric, rânduială și simbolism liturgic.	analiza, sinteza metode de dezvoltare a gândirii critice, portofoliul	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
6. Cele 7 Laude bisericești (III): Pavecernița și Miezonoptica - scurt istoric, rânduială și simbolism liturgic. Ceasurile liturgice - scurt istoric, rânduială și simbolism liturgic.	analiza, sinteza metode de dezvoltare a gândirii critice, portofoliul,	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
7. Sfânta Liturghie (I): definiție, instituire, numiri. Raportul Liturghiei creștine cu ritualul pascal iudaic. Liturghia în primele trei veacuri creștine	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
8. Sfânta Liturghie (II): Liturghiile ritului bizantin: - origine, formare, răspândire; - autorii Liturghiilor; - timpul săvârșirii Liturghiilor; - săvârșitorii și pregătirea pentru Liturghie.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 4 ORE
9. Sfânta Liturghie (III): a) Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur și Liturghia Sfântului Vasile cel Mare: structura actuală. b) Proskomidia - scurt istoric, rânduială și mistagogie.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 4 ORE
10. Sfânta Liturghie (IV): Liturghia Catehumenilor - rânduială și mistagogie.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
11. Sfânta Liturghie (V): Liturghia Euharistică – rânduială și mistagogie.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
12. Sfânta Liturghie (VI): Liturghia Darurilor mai înainte sfințite: scurt istoric, rânduială, semnificații.	prelegerea, conversația euristică, problematizarea, simularea de situații, studiul izvoarelor	Se prezintă principalele surse bibliografice, la temă. Timp de lucru: 2 ORE
Bibliografie Braniște, pr. Prof. dr. Ene, <i>Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasilas</i> , București, 1943, 123 p. Braniște, pr. Prof. dr. Ene, <i>Liturgica specială</i> , Ed. IBMBOR, București, 1980. Braniște, pr. Prof. dr. Ene, <i>Liturgica Generală</i> , Ed. IBMBOR, București, 1993. Braniște, pr. Prof. Dr. Ene, <i>Liturgica teoretică</i> , Ed. IBMBOR, București, 2002. Stăniloae, pr. Prof. Dr. Dumitru, <i>Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă</i> , Ed. Mitropolia. Olteniei, Craiova, 1986.		
8. 2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Prezentarea manualelor oficiale și a conținutului cursului. Bibliografie liturgică, la teme cursurilor	studiul documentelor și al bibliografiei problematizarea	2 ore
2. Definiție și complemetaritate cu celelalte discipline teologice	studiul documentelor	2 ore

	și al bibliografiei problematizarea	
3. Termenii sau factorii cultului. Cult de adorare și cult de venerare	studiul documentelor și al bibliografiei problematizarea,	2 ore
4. Ierurgiile: definiție, categorii, exemplificări.	studiul documentelor și al bibliografiei problematizarea,	2 ore
5. Sărbătorile domnești: Duminica; Praznicile împărățești cu dată fixă. Legătura cu programul iconografic al bisericilor ortodoxe.	metode de dezvoltare a gândirii analitice, portofoliul (fișe tematice)	4 ore
6. Praznicile împărățești cu dată schimbătoare. Legătura cu programul iconografic al bisericilor ortodoxe.	metode de dezvoltare a gândirii analitice, portofoliul (fișe tematice)	4 ore
7. Sărbătorile Maicii Domnului. Surse patristice. Legătura cu programul iconografic al bisericilor ortodoxe.	metode de dezvoltare a gândirii analitice, portofoliul (fișe tematice)	2 ore
8. Sărbătorile sfinților prăznuiți în toată Ortodoxia	metode de dezvoltare a gândirii analitice, portofoliul (fișe tematice)	2 ore
9. Neomartirii și Sfinții Români, în contextul canonizărilor din 2025.	metode de dezvoltare a gândirii critice,	2 ore
10. Posturile din cursul anului bisericesc.	studiul documentelor și al bibliografiei	2 ore
11. Programul iconografic al picturii din bisericile ortodoxe; istoric, evoluție, adaptări actuale.	problematizarea,	2 ore
12. Imnografia și euhologia, creații poetico-teologice de însemnătate pentru cultul ortodox	studiul documentelor și al bibliografiei	2 ore
Bibliografie Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasilas</i> , București, 1943, 123 p. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica specială</i> , Ed. IBMBOR, București, 1980. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica Generală</i> , Ed. IBMBOR, București, 1993. Braniște, pr. prof. dr. Ene, <i>Liturgica teoretică</i> , Ed. IBMBOR, București, 2002. Stăniloae, pr. prof. dr. Dumitru, <i>Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă</i> , Ed. Mitropolia. Olteniei, Craiova, 1986.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

• Titularul de curs va propune studenților întâlniri cu preoți care conduc șantiere de pictură din nou sau restaurare, cu pictori (iconari sau zugravi de biserici) și cu profesori de desen de la licee și școli din zona Dunării de Jos. Prin dialogul cu acești membri ai comunității artistice se urmărește ca studenții să poată lua act de exigențele și cerințele pieței muncii și de așteptările angajatorilor în domeniu. • Titularul de curs va propune deplasări cu studenții, pe teren, la biserici cu șantiere de pictură din orașele Galați și Brăila și din cuprinsul Eparhiei Dunării de Jos, pentru întâlniri și dialoguri a) duhovnicești și liturgice – cu preoții din acele biserici; b) de specialitate - cu pictorii care activează aici. • Prezentul conținut al disciplinei „Liturgica generală” este elaborat conform Programei analitice aprobate prin Hotărârea nr. 3134 /2015 a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și urmează conținutul manualului oficial – la această disciplină – utilizat și la celelalte Facultăți de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română.
•

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	a. Științifice: Gradul de însușire a cunoștințelor. Asimilarea și utilizarea limbajului liturgic, în relație directă cu cel de specialitate. b. Atitudinale: Modul de implicare la curs, interesul pentru studiu, participare la practica liturgică. c. Aplicative: Capacitatea de a prezenta teme din conținutul cursului și de a le aplica, atât cât se poate, în viața personală duhovnicească și în realizarea unor opere de artă.	Examinare (scris și oral)	65%
10.5 Seminar/laborator	Implicarea activă în procesul de seminarizare Capacitatea de a opera cu rezultatele analizelor spirituale și cu datele științifice dobândite la seminarii. Evaluarea argumentelor proprii sau ale altora, pro și contra – în cadrul unor dezbateri.	Referat; Fișe tematice.	35%
10.6 Standard minim de performanță			
- Cunoașterea elementelor generale care compun conținutul științific al disciplinei „Liturgică generală” și capacitatea de aplicare a conținuturilor în viața spirituală proprie și în practica lucrării artistice. - Capacitatea dezvoltării unei structuri argumentative, îndeosebi pe teme de Liturgică și care presupun dialog, analiză și dezbateri.			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data aprobării în ședința Departamentului:

Director DEPARTAMENTUL DE TEOLOGIE,

DECAN,